

<https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.12>

УДК: 783.78.637:016:78

*Вей Лімін*¹

Інтенціонально-рефлексивний підхід до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва

З позиції змісту мистецької освіти інтенціонально-рефлексивний підхід передбачає свідоме розуміння змісту музично-педагогічної діяльності, вироблення установки на цілеспрямоване успішне мистецьке навчання і готовність до майбутньої самостійної педагогічної роботи. Цей підхід сприяє осмисленню педагогічних дій, спроможністю до мистецької рефлексії, до самооцінки та самопізнання. Щільно пов'язаний з інтенціонально-рефлексивним підходом комунікативно-технологічний, що забезпечує формування готовності магістрантів музичного мистецтва до вибору доцільних методів та прийомів організації та керівництва мистецькою діяльністю учнів. Саме завдяки технологічному підходу здійснюється досягнення цілей розробленої методичної системи, актуалізується її результативність. Інтенціонально-рефлексивний підхід дозволяє спрямувати магістрантів музичного мистецтва на всебічний музично-професійний розвиток, на удосконалення методів впливу вчителя на учнів. У результаті успішної реалізації цієї програми у студентів факультетів мистецтв формуються особистісно-професійні якості та фахові здібності, виробляються вміння та навички продуктивного керівництва учнівськими колективами.

Ключові слова: інтенціонально-рефлексивний підхід, магістранти музичного мистецтва, всебічний музично-професійний розвиток, готовність до майбутньої самостійної педагогічної роботи.

Вступ. Спрямованість фахової підготовки майбутніх магістрантів музичного мистецтва на творчу самореалізацію відповідає сучасним вимогам українського суспільства щодо формування особистості вчителя музичного мистецтва, здатного до практичних кроків у справі відродження духовності українського народу, формування духовної культури в підростаючого покоління, збереження національної ідентичності в царинах музичної культури, педагогічної освіти та науки. Одним із дієвих інструментів виконання означених вимог є цілеспрямоване формування здатності студентів факультетів мистецтв вищих музично-педагогічних навчальних закладів до творчої самореалізації, що засвідчує актуальність теми дослідження.

Проблема творчої самореалізації набуває ще більшої актуальності, коли йдеться про особистість майбутнього вчителя музичного мистецтва, адже саме він забезпечує формування інтелектуального потенціалу нації, сприяє вихованню особистості, здатної творчо й цілісно підходити до розв'язання завдань соціального та професійного змісту. Саме творча самореалізація та самовдосконалення може сприяти приходу в систему мистецької освіти мотивованих, зацікавлених у власній справі фахівців, а також забезпечити успішність входження майбутнього вчителя музичного мистецтва у світ діалогової педагогічної діяльності й взаємовідносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему творчої самореалізації особистості розглянуто в багатьох працях з екзистенціально-гуманістичної філософії (В.Андрущенко, Г.Волинка, А.Камю, В.Лутай, Ж.Сартр, В.Шинкарук та ін.); гуманістичної психології (А.Маслоу, К.Роджерс, Г.Олпорт та ін.); у наукових роботах відомих психологів і педагогів (А.Алексюк, О.Алтарцева, О.Баришева, І.Бех, Г.Волинка, Р.Гуревич, І.Демакова, Г.Костюк, О.Киричук, В.Клочко,

¹ Український державний університет імені Михайла Драгоманова, <https://orcid.org/0000-0002-4219-278X>

А.Ковальова, Л.Коростильова, Л.Левченко, Л.Левчук, Н.Макаренко, О.Матвієнко, В.Моляко, В.Муляр, М.Недашківська, В.Радул, П.Сенж, С.Сисоєва, В.Сухомлинський, Г.Чернявська, О.Цокур та ін.) [1; 2; 5; 14; 15]. У дослідженнях цих науковців зосереджено увагу на умовах формування таких важливих складників творчої самореалізації майбутніх фахівців, як активність, самостійність, ініціативність, пізнавальний інтерес, творчі здібності, самовдосконалення, тощо.

Розглядаючи творчу самореалізацію як «самість», тобто направленість на суб'єкта навчання у свідомо-активній діяльності, що спрямована на постійний розвиток особистості (Н.Гузій, К.Завалко, Є.Ісаєв, Є.Коваленко, Г.Костюк, С.Мельничук, О.Отич та ін.), слід підкреслити взаємодію означеного феномена з процесами творення себе, стосовно ціннісного відношення, як суб'єкта творчості до реалізації власного потенціалу. Доцільно зазначити, що в загальнопедагогічному аспекті категорія самореалізації майбутнього вчителя розглядається вченими у взаємозв'язку з його особистісним та професійним розвитком, формуванням педагогічної творчості та майстерності (І.Бех, І.Зязюн, О.Киричук, Н.Кічук, А.Маслоу, В.Семиченко, С.Сисоєва, Т.Танько та ін.). Проблемою розробки сутнісних характеристик самовдосконалення майбутніх учителів опікувалися Ю.Афанасьєв, Н.Бібік, Б.Вульф, К.Завалко, А.Зайцева, Ю.Калугін, В.Орлов, Н.Сегеда, П.Харченко та ін. Питання підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної діяльності розглядали А.Болгарський, А.Зайцева, А.Козир, О.Кузнецова, Л.Куненко, В.Лабунець, Л.Масол, О.Михайліченко, І.Мостова, С.Науменко, О.Олексюк, В.Орлов, Г.Падалка, Л.Паньків, Т.Пляченко, Г.Побережна, Є.Проворова, О.Ростовський, О.Рудницька, О.Теплова, М.Ткач, В.Федоришин, В.Шульгіна, О.Щолокова, Д.Юник та ін. [3; 6; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 16].

Мета статті полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні засобів творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва у вокально-хоровій діяльності. Мета полягає у розкритті інтенціонально-рефлексивному підходу формування здатності до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва, який передбачає свідоме розуміння змісту музично-педагогічної діяльності, вироблення установки на цілеспрямоване успішне мистецьке навчання.

Виклад основного матеріалу. Формування здатності до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва є актуальним і своєчасним. Проблема самореалізації особистості, здатної до самостійної регуляції власної життєдіяльності, є свідомим, за власною ініціативою, втіленням своїх творчих можливостей у соціально-активній діяльності. Шлях до вирішення даної проблеми лежить через визначення теоретико-методологічних засад саморегулювання особистості у життєдіяльності, визначенні сутності та змісту здатності до творчої самореалізації, що спонукає особистісну потребу в самовираженні, спрямованість на самопізнання і професійне самовдосконалення. Одним із шляхів вирішення проблеми є впровадження інтенціонально-рефлексивного підходу до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва.

Інтенціонально-рефлексивний підхід передбачає свідоме розуміння змісту професійно-педагогічної діяльності, вироблення установки на цілеспрямоване успішне навчання і готовність до майбутньої самостійної педагогічної роботи. Цей важливий підхід сприяє осмисленню магістрантами музичного мистецтва педагогічних дій, спроможністю до мистецької рефлексії, до самооцінки та самопізнання.

Як визначають дослідники (О.Єременко, А.Козир, В.Орлов, Г.Падалка, І.Парфентьева, О.Рудницька, С.Сисоєва та ін.) [7; 10; 11; 12; 13; 16], здатність особистості до рефлексивного усвідомлення себе у порівнянні з діями та вчинками інших людей, передбачає самопізнання, вироблення вміння аналізувати власні дії, вчинки, мотиви й зіставляти їх із суспільно значущими цінностями. Такий підхід дозволяє спрямувати магістрантів музичного мистецтва на всебічний професійний розвиток, на удосконалення методів впливу вчителя на учнів. У результаті успішної реалізації цієї програми у студентів факультетів мистецтв формуються особистісно-професійні якості та фахові здібності, виробляються вміння та навички продуктивного керівництва учнівськими колективами.

На думку І.Парфентьевої, стан рефлексивного усвідомлення – константний стан творчого вчителя музичного мистецтва, екзистенційно пов'язаного з виконанням продуктивної діяльності. Адже потреба власного рефлексивного усвідомлення себе в освітній сфері є сутністю концептуальної позиції магістранта музичного мистецтва. Рефлексія як творчий процес є основним механізмом осмислення професійних успіхів і невдач, особистісних трансформацій і досягнень [12]. Активізація рефлексивних дій студента факультету мистецтв, тобто усвідомленого рефлексивного підходу до повноцінного сприйняття та виконання музичного твору актуалізує духовну сутність магістранта музичного мистецтва як педагога-виконавця (його темпераменту, почуттів, світу емоцій, особливостей мислення, сприйняття, уяви, творчої спрямованості тощо).

Здатність до рефлексивних дій магістранта музичного мистецтва є запорукою позитивного розвитку його професійно-творчих якостей, механізмом, який сприятиме неперервності його фахового розвитку в майбутньому. Доречно підкреслити, що інтенціонально-рефлексивний підхід (інтенція – цілеспрямованість, направленість свідомості, волі, почуттів на будь-який предмет, форма вияву пізнавальної потреби особистості [14, 283], охоплює основні прагнення, наміри магістрантів музичного мистецтва, спрямовуючи їх у практичній діяльності на досягнення поставленої мети, визначаючи основоположним напрямком свідомості, волі, почуттів на успішне виконання фахової діяльності.

Визначаючи професійну рефлексію як самоспрямованість свідомості на власні переживання, В.Орлов виокремлює самоспостереження і самопізнання як важливі форми теоретичної діяльності особистості, що спрямовані на осмислення власних дій, їх законів та засад. На думку вченого, рефлексія має два сенси: «розмірковування, що об'єктивується у мові й творах культури, та власне рефлексія, що розмірковує про акти і зміст почуттів, уявлень і думок» [10, 247-248]. Рефлексивне усвідомлення є специфічним процесом самопізнання вчителя музичного мистецтва, об'єктивних та суб'єктивних основ його діяльності, її оцінювання та регулювання. Адже рефлексивний аналіз і саморегуляція – основні види фахової творчості вчителя, спрямовані на осмислення, оцінку (самооцінку) факторів, особливостей та рівнів своєї педагогічної діяльності, пізнання смислу і цінностей своєї професії, особливостей власного ставлення до неї, тих засад своєї діяльності, які приводять до її пізнання й перетворення.

Рефлексія в професійному становленні магістранта музичного мистецтва є не лише засобом, але й основною метою мистецького навчання, не лише процесом самопізнання, але й змістом, джерелом власного досвіду, чинником актуалізації розвитку його професіоналізму. Саме прийоми рефлексії, які забезпечують усвідомлення вчителем музичного мистецтва власної творчої індивідуальності,

створюють основу для наповнення його професійних дій ціннісним смислом, прагненням і здатністю до творчого пізнання й перетворення особистісної музично-педагогічної дійсності. На етапі узагальнюючого аналізу рефлексивно-усвідомлювальна діяльність магістрантів музичного мистецтва спрямована на впровадження вироблених умінь та навичок, які пропущені через себе, у русло реалізації їх у продуктивній роботі з учнями [9].

Як здатність свідомості майбутнього вчителя бути зосередженою не на предметі власної діяльності, а на самій діяльності розглядає рефлексію І.Сергеев. Вчений представляє рефлексію як процес глибокого усвідомлення власної діяльності, осмисленням людиною себе як цілісної особистості, що сама планує, реалізує і розвиває власну індивідуальність у процесі практичної роботи з учнями.

На важливість рефлексії в мистецькій освіті наполягає Г. Падалка. Вчена зазначила, що мистецька рефлексія є усвідомленням власних психічних станів і процесів у «зіставленні з переживаннями, відтвореними в художньому образі, роздумами людини над власним життям, заглибленням до власних почуттів у зв'язку зі змістом мистецького твору, в зіставлення об'єктивного змісту художніх образів з результатами самоаналізу власного внутрішнього життя» [11].

Під час рефлексивно-усвідомленого сприйняття образів мистецьких творів мимоволі виникають питання щодо особистісних переживань, цінностей, що віддзеркалені в художніх творах. Рефлексивне сприймання художніх образів дає змогу краще сприйняти себе. Поряд з рефлексією ефективності здійснення художньо-музичної діяльності сприяє здатність майбутнього фахівця до емпатії, що загалом зумовлює його здібність ідентифікувати себе з учнем, встати на його позицію, глибше зрозуміти його інтереси та проблеми, відчутти емоційний вплив музичного мистецтва шляхом співпереживання музичних творів. Розвиток в «учня здатності сприймати власні дії, життєві враження, вчинки через призму художнього змісту твору стає могутнім педагогічним знаряддям формування його життєвих позицій, світоглядних орієнтирів» [11, 159].

З розвитком мистецької рефлексії у магістранта музичного мистецтва пов'язано вирішення багатьох кардинально важливих питань, а саме:

- усвідомлення змісту музично-педагогічної діяльності;
- підготовка до самореалізації в музично-педагогічній сфері;
- вироблення вимог до себе, до процесу й результату професійної діяльності;
- налаштування на вироблення зацікавленого, критичного ставлення до різних аспектів музично-педагогічної професії;
- послідовне збагачення професійного досвіду в музично-педагогічній діяльності, доведення її до рівня актуальних психолого-педагогічних і соціокультурних потреб.

Отже, інтенціонально-рефлексивний підхід є ключовим у формуванні здатності до творчої самореалізації, адже він сприяє свідомому прагненню магістрантів музичного мистецтва до адекватного самооцінювання, що є стрижневим у їхній підготовці до професійно-педагогічної діяльності, до творчої самодіяльності у педагогічній роботі. З позиції мистецької освіти з інтенціонально-рефлексивним підходом щільно пов'язаний комунікативно-технологічний підхід, який забезпечує формування готовності магістрантів музичного мистецтва до вибору доцільних методів та прийомів організації та керівництва мистецькою діяльністю учнів. Цей підхід зумовлений основною функцією музичного мистецтва, тобто «духовним спілкуванням», що характеризується особистісним рівнем творчої

взаємодії в педагогічній діяльності. Саме завдяки технологічному підходу здійснюється досягнення цілей розробленої методичної системи, актуалізується її результативність.

У практичній реалізації комунікативно-технологічного підходу значна роль відведена діалоговому спілкуванню вчителя та учнів, що є системоутворюючим фактором в організації мистецького навчально-виховного процесу. Адже діалогічна взаємодія вчителя та учнів виявляє органічний взаємний зв'язок з відносинами глибинного, особистісного, ціннісно-знаннєвого спілкування, що характеризується рівністю та активністю обох сторін, коли кожна не лише приймає вплив, але й певною мірою впливає на іншу, взаємним проникненням партнерів у світ почуттів і переживань, а також взаємною гуманістичною настановою партнерів до сприйняття, співучасті, співпереживання, а отже, й прийняття один одного.

Комунікативно-технологічний підхід сприяє ефективній організації творчої взаємодії між учителем та учнями, в результаті чого вони частіше обговорюють різноманітні теми, демонструють велику повагу до співрозмовників, вільно обмінюються точками зору. Для правильної організації цієї роботи магістранту музичного мистецтва необхідно психологічно настроювати себе на діалогічне спілкування, виробляти готовності до цілісного здійснення означеного процесу. Глибокі знання теоретичних основ ефективного педагогічного спілкування забезпечують усвідомлене використання комунікативних умінь, дозволяє творчо використовувати набуті знання. Професійна технологічна спрямованість магістранта музичного мистецтва передбачає його загальну обізнаність, поглиблення та розширення змісту знань, здатність до адекватного прийняття управлінських рішень згідно інтересам, потребам і ціннісним орієнтаціям учнів. Загалом, комунікативно-технологічний підхід спрямований на співпрацю, саморозвиток суб'єктів навчального процесу, визнання за ними права на самовизначення та самореалізацію у процесі мистецького пізнання через оволодіння ефективними засобами навчально-виховної роботи.

Цілий ряд науковців [1; 2; 4; 5; 7; 9; 10; 11; 12; 13; 15; 16; 18] підкреслюють, що освіта в цілому стає ефективною саме тому, що навчально-виховний процес все більше орієнтується на глибинне спілкування. За рахунок цього, зміст існуючої професійно-педагогічної підготовки магістрантів музичного мистецтва скерований на духовне спілкування з учнями, що значно підвищує якість шкільної освіти. Із цього виходить, що саме спілкування, засноване на діалозі, взаємодії, співробітництві й сприянні, визначає успішність мистецького навчально-виховного процесу. Через сприяння й співробітництво творча взаємодія між учителем і учнями спрямована на розвиток суб'єктності, що надає можливості учасникам цього процесу скеровувати себе на саморозвиток, самопізнання й самореалізацію.

Правильно організована творча взаємодія між вчителем та учнями сприяє формуванню емоційно-вольової сфери суб'єктів навчального процесу, що стимулює розвиток інтелектуальної й мотиваційної сфер учнів. З позиції комунікативно-технологічного підходу організація педагогічного процесу на основі творчої взаємодії між вчителем та учнями призводить до якісно нового розуміння позиції вчителя – як співучасника в мистецькому розвитку дітей, що допомагає вчителю органічно поєднувати викладання предмету й роботу з особистісною сферою учнів.

Технологічна складова означеного наукового підходу об'єднує проектування та здійснення відтворюваного навчального процесу, спрямованого на досягнення поставлених цілей. У нашому дослідженні під педагогічною технологією

розумітимемо продуману й логічно вибудовану систему дій вчителя, спрямованих на вирішення педагогічних завдань, а також на планомірне й послідовне втілення на практиці заздалегідь спроектованого педагогічного процесу.

Педагогічна технологія дозволяє заздалегідь проектувати навчально-виховний процес і у якості складової частини педагогічної системи відповідає запитам сучасного суспільства. Діагностичність, цілісність, економічність, результативність, проєктивність, керованість – особливості, які відрізняють педагогічну технологію від інших педагогічних явищ. У зв'язку з тим, що педагогічна технологія активізує інтерес і мотивацію студентів до навчальної діяльності, ця освітня модель сприяє більш ефективній підготовці майбутніх фахівців.

З позиції конструювання педагогічної технології творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва вона охоплює комплекс інноваційних форм і методів організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців, які сприяють творчому саморозкриттю особистості, активізують освоєння навчальних дисциплін і створення культурного простору з позиції максимального врахування здібностей, схильностей, інтелектуального й творчого потенціалу суб'єктів освітнього процесу.

Забезпечуючи ефективні умови для створення творчої взаємодії в навчально-виховному процесі підготовки фахівців музичного профілю комунікативно-технологічний підхід сприяє інтеграційній мобільності, а також передбачає конкурентоздатність магістрантів музичного мистецтва на ринку праці, активізує їх самопроекування, самоосвіту, самопрезентування, толерантність, соціальну самореалізацію.

У **висновках** доцільно зазначити, що взаємозв'язок визначених наукових підходів, а саме: інтенціонально-рефлексивного та комунікативно-технологічного спрямовано на досягнення цілісності у структурній організації формування здатності до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва, інтеграцію їх фахової підготовки. Доречно зазначити, що інтенціонально-рефлексивний підхід є ключовим у формуванні здатності до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва. Цей підхід сприяє свідомому прагненню магістрантів музичного мистецтва до адекватного самооцінювання, що є важливим у їхній підготовці до музично-професійної діяльності, до творчої самодіяльності у педагогічній роботі. Цей процес спрямований на забезпечення зв'язку між основними теоретичними положеннями та їх практичним втіленням у продуктивній діяльності з учнями.

Література:

1. Андрущенко В.П. (2004), Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. К.: Знання України, 804, [3] с.
2. Гуревич Р.С. (2012), Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навч. посібник. Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, Л.С. Шевченко; за ред. Гуревича Р.С. Вінниця: ТОВ фірма «Планер». 348с.
3. Зайцева А.В. (2017), Художньо-комунікативна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва: К: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 255 с.
4. Зязюн І.А. (2003), Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: зб. наук. праць. К.: КПЕК, 2003. 679 с.
5. Ковальова А.В. (2002), Проблема самореалізації особистості в системі наук про людину. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: зб. наук. пр. Вип. 17. С. 43-47.
6. Ковалик П.А. (2008), Педагогічні засади творчої взаємодії диригента з навчальним хором колективом. Проблеми мистецької освіти: Зб. наук.-метод.ст. Вип. 3. Відп. ред. О.Я. Ростовський. Ніжин: Видавництво НДУ ім.М.Гоголя. С.32-40.
7. Козир А.В. (2008), Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика

формування в системі багаторівневої освіти: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 380 с.

8. Моляко В.О. (1989), Психологічна готовність до творчої праці. К.: Т-во «Знання», 1989. 48 с.

9. Олексюк О.М., Ткач М.М. (2004), Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва. К.: Знання України. 264 с.

10. Орлов В.Ф. (2003), Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: Монографія. За заг.ред. І.А. Зязюна. К.: Наукова думка. 262с.

11. Падалка Г.М. (2008), Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Г.М. Падалка. К.: Освіта України. 274 с.

12. Парфентьева І.П. (2009), Розвиток мистецької рефлексії як основного компонента арт-педагогічної підготовки майбутніх учителів музики. Наукові праці: Науково-методичний журнал. Вип. 95. Т. 105. Педагогіка. Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили. С. 73-76.

13. Рудницька О.П. (2002), Педагогіка: загальна та мистецька. Навч. посібник. К. 270 с.

14. Філософський словник (1986), /за ред. В.І. Шинкарука. 2 вид. перер. і доп. К.: Голов. ред. УРЕ. 800 с.

15. Цокур О.С. (2002), Педагогіка вищої школи: навч.-метод. Посібник. Од.: ОНЮА. Основи науково-педагогічних досліджень. Вип. І. 84 с.

16. Федоришин В.І. (2012), Вступ до акмеології мистецької освіти: навчально-методичний посібник. А.Козир, В.Федоришин. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 263 с.

17. Liming W. (2020), Methodological Aspects of Modernization of Professional Training of Future Music Teachers. A.Kozyr, V.Labynets, L.Pankiv, W.Liming, Zh.Geyang. Utopia y Praxis Latinoamericana. Revista Internacional de Filosofía y Teoria Social /Universidad del Zulia-Venezuela. Vol. 25. Pp. 370-377.

18. Liming W. (2022), Integration Aspect of Training Teachers of Art Disciplines in Pedagogical Universities. T.Tkachenko, Olha Yeremenko, Alla Kozyr, Viktoriia Mishchanchuk, Wei Liming. Journal of Higher Education Theory and Practice Vol. 22(6) 2022. P. 138-147. Scopus.

19. Edukacja doroslych. (2000), Teoria i praktyka w okresie przemian. Pod red. J.Sarana. Lublin: Wyd-wo UMCS, Lublin. 413 s.

20. Navickienė L. Emocinio Imitavimo Metodas. Vilnius, 2001. 128 p.

21. Ruskowski J., Gornics E. (2004), Zurek M. Leksykon integracji europejskiej. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN. 636 s.

22. Senge P. (1990), The Fifth Discipline, New York, Doubleday. P. 95-146.

WEI LIMING.

Intentional-reflexive approach to creative self-realization of master's students of musical art.

The article is devoted to the intentional-reflexive approach of forming the ability to creative self-realization of master's students of musical art. From the point of view of the content of art education, the intentional-reflexive approach involves a conscious understanding of the content of music-pedagogical activity, the development of an attitude towards targeted successful art education and readiness for future independent pedagogical work. This important approach helps master's students in musical art to understand pedagogical actions, the ability for artistic reflection, self-evaluation and self-knowledge. Closely related to the intentional-reflexive approach is the communicative-technological approach, which ensures the formation of the readiness of the masters of musical art to choose appropriate methods and techniques for organizing and directing the artistic activities of students. It is thanks to the technological approach that the goals of the developed methodical system are achieved, and its effectiveness is actualized.

Intentional-reflexive approach allows to direct master's students of musical art to comprehensive musical and professional development, to improve the methods of the teacher's influence on students. As a result of the successful implementation of this program, the students of the faculties of arts develop personal and professional qualities and professional abilities, develop the skills and abilities of productive leadership of student groups.

Keywords: intentional-reflective approach, master's students of musical art, comprehensive musical and professional development, readiness for future independent pedagogical work.

References:

1. Andrushchenko V.P. (2004), Reflections on Education: Articles, Essays, Interviews. K.: Knowledge of Ukraine, 804, [3] p.
2. Gurevich R.S. (2012), Information technologies of education: an innovative approach: education. manual. R.S. Gurevich, M.Yu. Kademiya, L.S. Shevchenko; under the editorship Gurevich R.S. Vinnytsia: "Planer" LLC. 348 p.
3. Zaitseva A.V. (2017), Artistic and communicative culture of the future teacher of musical art: K. : edition of the NPU named after M.P. Drahomanova, 255 p.
4. Zyazyun I.A. (2003), Pedagogy and psychology of professional education: research results and perspectives: coll. of science works K.: KPEK, 2003. 679 p.
5. Kovaleva A.V. (2002), The problem of self-realization of the individual in the system of human sciences. Means of educational and research work: coll. of science Ave. Issue 17. C. 43-47.
6. Kovalik P.A. (2008), Pedagogical principles of the conductor's creative interaction with the educational choir. Problems of art education: Coll. science and method. Vol. 3. Ans. ed. O. Ya. Rostov. Nizhin: M. Gogol NSU Publishing House. P.32-40.
7. Kozyr A.V. (2008), Professional skill of music teachers: theory and practice of formation in the system of multilevel education: monograph. K.: Publishing house of M. P. Drahomanov NPU. 380 p.
8. Molyako V.O. (1989), Psychological readiness for creative work. K.: T-vo "Knowledge", 1989. 48 p.
9. O.M. Oleksyuk, M.M. Tkach. (2004), Pedagogy of the spiritual potential of the individual: the sphere of musical art. K.: Knowledge of Ukraine. 264 p.
10. Orlov V.F. (2003), Professional Development of Future Art Teachers: Monograph. According to general ed. I.A. Zyazyuna K.: Scientific opinion. 262 p.
11. Padalka H.M. (2008), Art Pedagogy: Theory and Techniques of Teaching Art Disciplines. AHEM. The carrion K.: Education of Ukraine. 274 p.
12. Parfentieva I.P. (2009), Development of artistic reflection as the main component of art-pedagogical training of future music teachers. Scientific works: Scientific and methodical journal. Vol. 95. T. 105. Pedagogy. Mykolaiv: Publishing House of Petro Mohyla ChSU. P. 73-76.
13. Rudnytska O.P. (2002), Pedagogy: general and artistic. Education manual. K. 270p.
14. Philosophical dictionary (1986), /ed. V.I. Shinkaruk 2 species break and additional K.: Chairman. ed. URE. 800 p.
15. Tsokur O.S. (2002), Higher school pedagogy: teaching method. Manual. Unit: ONYUA. Basics of scientific and pedagogical research. Vol. I. 84 p.
16. Fedoryshyn V.I. (2012), Introduction to acmeology of art education: educational and methodological guide. A. Kozyr, V. Fedoryshyn. K.: Publishing house of M. P. Drahomanov NPU. 263 p.
17. Liming W. (2020), Methodological Aspects of Modernization of Professional Training of Future Music Teachers. A.Kozyr, V.Labynets, L.Pankiv, W.Liming, Zh.Geyang. Utopia y Praxis Latinoamericana. Revista Internacional de Filosofia y Teoria Social. Universidad del Zulia-Venezuela. Vol. 25. Pp. 370-377.
18. Liming W. (2022), Integration Aspect of Training Teachers of Art Disciplines in Pedagogical Universities. T.Tkachenko, Olha Yeremenko, Alla Kozyr, Viktoriia Mishchanchuk, Wei Liming. Journal of Higher Education Theory and Practice Vol. 22 (6) 2022. P. 138-147. Scopus.
19. Edukacja doroslych (2000), Teoria i praktyka w okresie przemian. Pod red. J.Sarana. Lublin: Wyd-wo UMCS, Lublin. 413 s.
20. Navickienė L. Emocinio Imitavimo Metodas. Vilnius, 2001. 128 p.
21. Ruszkowski J., Gornics E. (2004), Zurek M. Leksykon integracji europejskiej. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN. 636 s.
22. Senge P. (1990), The Fifth Discipline, New York, Doubleday. P. 95-146.